

The Beast that shouted Love

Ο Harlan Ellison δεν είναι πια εδώ...

του Μάριου Αυγουστάτου

Πάντα ασυμβίβαστος και συχνά έντονα αντιπαραθετικός καθώς κατακρεουργούσε τις πολιτισμικές ιερές αγελάδες, τόσο στη ζωή του όσο και στο έργο του, ο Harlan Ellison ήταν μέρος μιας εμπροσθοφυλακής από πρωτοπόρους συγγραφείς: *Ursula K. Le Guin, Philip José Farmer, Norman Spinrad, Philip K. Dick*. Συγγραφείς επιστημονικής φαντασίας που ξεκινώντας (ας πούμε) στα 60ς την ανέβασαν σε μια πιο ανθρώπινη, αλλά και πιο φιλόδοξη λογοτεχνική στρατόσφαιρα που περιλάμβανε φιλοσοφίες αντι-κουλτούρας, απεριόριστη σεξουαλικότητα, αριστερή πολιτική, rock'n'roll ανατροπές και μπόλικο πειραματισμό στη φόρμα.

Ο Ellison, ο οποίος πέθανε την Τετάρτη 27 Ιουνίου 2018, στην ηλικία των 84 ετών στο Λος Άντζελες, γκρέμισε επίσης το στερεότυπο του συγγραφέα της επιστημονικής φαντασίας ως ενός αντικοινωνικού πλάσματος. Πόσοι άλλοι συγγραφείς της εποχής του περιόδευσαν με τους Rolling Stones ή πήραν μέρος στην πορεία πολιτικών δικαιωμάτων του Martin Luther King Jr;

Στα νιάτα του, ο όμορφος και γοητευτικός χαρακτήρας του Ellison, που ήταν larger than life, με το πνεύμα και την παροιμιώδη ειλικρίνειά του, επισκίασε μερικές φορές την εκτεταμένη παραγωγή του ως συγγραφέα μυθοπλασίας, σεναρίων, δοκιμίων και, τελικά, graphic novels.

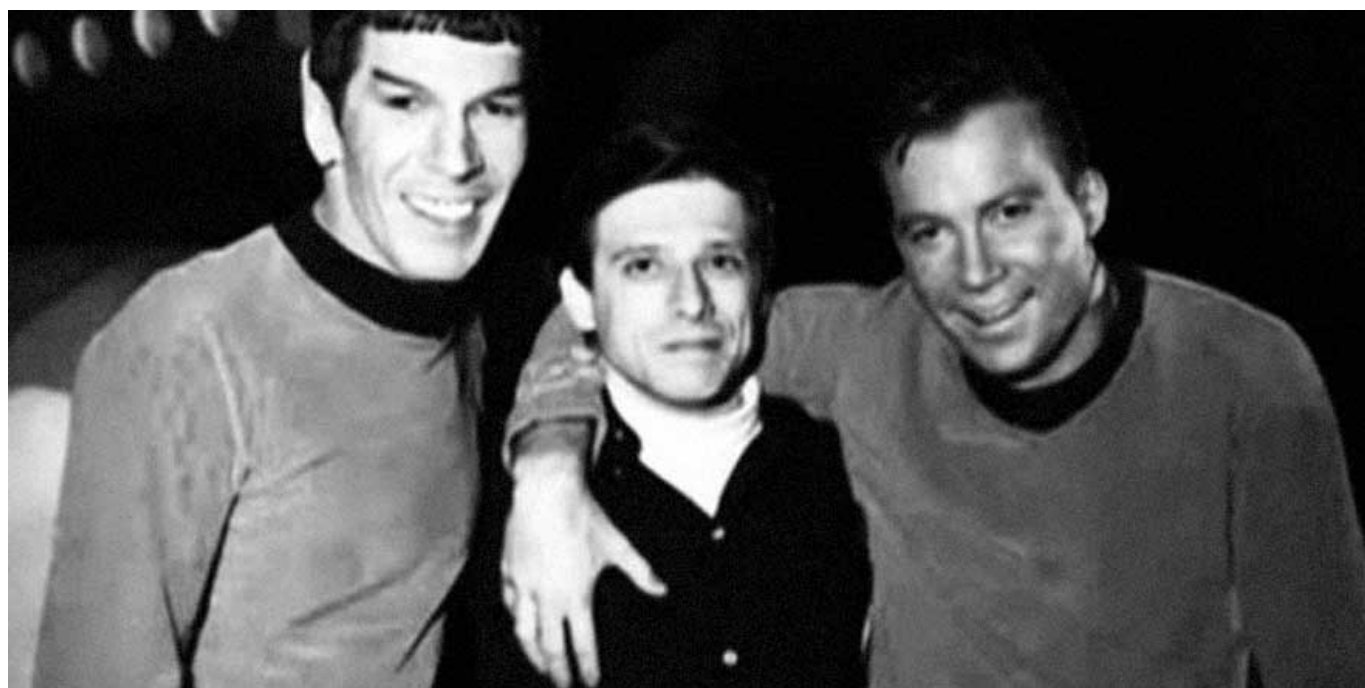
Ήταν ένας επίμονος υπερασπιστής των οραμάτων του και δε φοβόταν να χρησιμοποιεί το νομικό σύστημα (ή ακόμη και τις γροθιές του!) για να προστατεύσει το έργο του. Κέρδισε επιτυχώς μια δίκη του 1980 εναντίον των ABC και Paramount Pictures αφού υποστήριξε ότι η τηλεοπτική σειρά *Future Cop* εμπνεύστηκε από το "*Brillo*", μια σύντομη ιστορία που έγραψε μαζί με τον Ben Bona. Χρόνια αργότερα, έφθασε σε μια συμφωνία με τους παραγωγούς και τον διανομέα του *The Terminator*, τον σκηνοθέτη James Cameron, αφού ο Ellison επεσήμανε τις ομοιότητες μεταξύ της δημοφιλούς ταινίας του 1984 και ενός σεναρίου που είχε γράψει για το *The Outer Limits* το 1964.

Μια τυχαία συνάντηση με τον Frank Sinatra σε μια αίθουσα πισίνας του Beverly Hills, στην οποία ο Ellison αντιμετώπισε στα ίσα στους σωματοφύλακες του αλαζονικού τραγουδιστή, καταγράφηκε το 1966 σε ρεπορτάζ για το *Esquire*, το οποίο θεωρείται σήμερα ως ένα κλασσικό πρότυπο Νέας δημοσιογραφίας. Μια δεκαετία νωρίτερα, ο Ellison εκδιώχθηκε από το πανεπιστήμιο του Οχάιο, αφού φέρεται να χτύπησε έναν καθηγητή ο οποίος είχε προσβάλει τη γραφή του. Ο Ellison, ο οποίος μελέτησε τις πολεμικές τέχνες με τον Bruce Lee, επιτέθηκε επίσης στον εκδότη ενός από τα βιβλία του στη δεκαετία του 1960 και φέρεται να επιτέθηκε στο συγγραφέα Charles Platt το 1985 στα βραβεία Nebula.

Τελικά, όμως, ο Ellison έγινε γνωστός για τα γραπτά του, τα οποία συγκέντρωσαν πολλά βραβεία Nebula, Hugo, Audie, Bram Stoker, Edgar Allan Poe, Silver Pen και Writers Guild of America.

Γεννήθηκε στις 27 Μαΐου 1934 στο Κλίβελαντ και μεγάλωσε εκεί και στο Painesville του Οχάιο. Αφού έφυγε από το σπίτι του, ως έφηβος εργάστηκε ως οδηγός φορτηγού νιτρογλυκερίνης στη Βόρεια Καρολίνα, ως εργάτης αγροκτήματος κοντά στη Νέα Ορλεάνη και ως αλιέας βαθέων υδάτων στον Κόλπο του Μεξικού πριν μετακομίσει στη Νέα Υόρκη και στη συνέχεια στο Λος Άντζελες με σκοπό να βρει ευκαιρίες ως συγγραφέας. Τελικά εγκαταστάθηκε στο παλιό σπίτι του στο Sherman Oaks, το οποίο ονόμασε Ellison Wonderland (το οποίο ήταν και τίτλος βιβλίου διηγημάτων του 1962).

Στη δεκαετία του '60, έγραψε τα σενάρια για τηλεοπτικές σειρές όπως τα *The Alfred Hitchcock Hour*, *Route 66*, *Burke's Law*, *Voyage to the Bottom of the Sea* και *The Flying Nun*. Ο Ellison χρησιμοποίησε μεταξύ άλλων και μια σειρά από αυτοσαρκαστικά ψευδώνυμα, όπως ο Cordwainer Bird, ο Lee Archer, ο Paul Merchant, ο Derry Tiger και ο Ellis Hart, μεταξύ άλλων, ως μορφή διαμαρτυρίας. Ήταν ο αρχικός σεναριογράφος του *Valley of the Dolls* (1967), αλλά ο Ellison αφαίρεσε το όνομά του από τα κρέντιτς, αφού οι παραγωγοί άλλαξαν το τέλος της ιστορίας του.

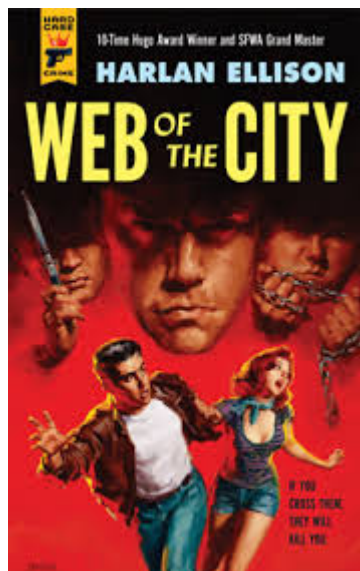

Το σενάριο του 1967 "*The City on the Edge of Forever*"

αναγνωρίζεται γενικά ως το καλύτερο και πιο συναρπαστικό επεισόδιο της αρχικής σειράς *Star Trek*, παρόλο που ο Ellison συχνά διαμαρτυρήθηκε ότι ο παραγωγός Gene Roddenberry και άλλοι συγγραφείς κατέστρεψαν σοβαρά την ιστορία του. Παρ' όλα αυτά, η αρχική έκδοση του σεναρίου κέρδισε το βραβείο Hugo του 1968 για την καλύτερη δραματική παρουσίαση, ενώ το αρχικό κείμενο του Ellison αναγνωρίστηκε ταυτόχρονα το ίδιο έτος από την Writers Guild of America ως το καλύτερο τηλεοπτικό σενάριο. Ο Ellison τελικά επέστρεψε στο γράψιμο για τηλεοπτικές σειρές επιστημονικής φαντασίας στη δεκαετία του '80 ως δημιουργικός σύμβουλος για τη *Babylon 5* και μια ανανεωμένη έκδοση του *Twilight Zone*.

Παρόλο που ο Ellison έγραψε πολλά μυθιστορήματα – όπως το “*A Boy and His Dog*”, μια post-apocalyptic ιστορία κανιβαλισμού, αλλά και ακραίας φιλίας ανθρώπου-σκύλου που έγινε ταινία το 1975 με τον Don Johnson – ο συνηθισμένος χώρος του ως σεναριογράφου ήταν οι ταινίες μικρού μήκους. Αποκήρυξε τις βίαιες και φρικιαστικές πρώιμες σύντομες ιστορίες που έγραψε για τα περιοδικά pulp και σε “αντρικά” περιοδικά στα τέλη της δεκαετίας του 1950, αλλά ο Ellison αναγνώρισε τελικά τις πρώτες προσπάθειές του (“για να βγάλει το ψωμί του”) όταν εκδόθηκαν το 2013. Διηγήματα, όπως τα *Pulling a Train* και *Getting in the Wind*.

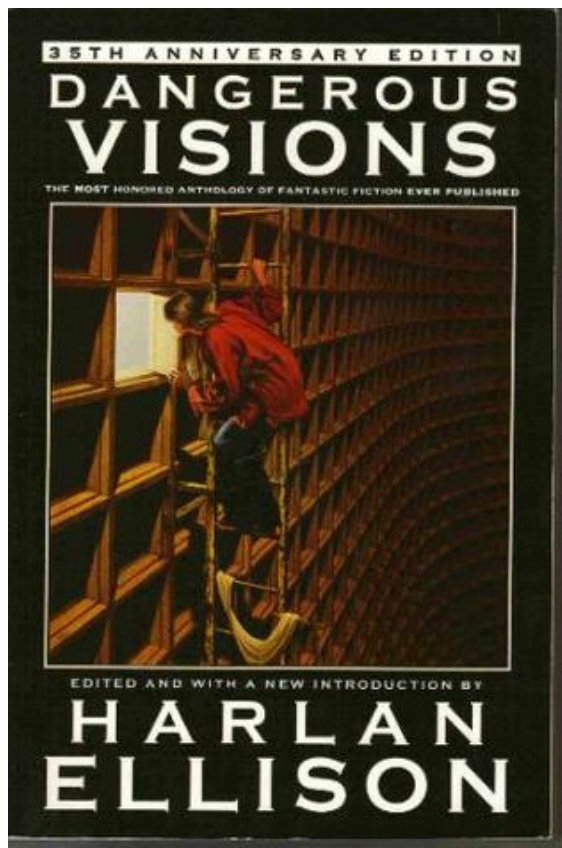
Στα μέσα της δεκαετίας του 1950, ο Ellison πήγε στο Μπρούκλιν για να συναντήσει μια βίαιη έφηβη συμμορία – μια δεκαετία πριν ο Hunter S. Thompson κάνει το ίδιο με τους *Hell's Angels*– μια εμπειρία που ενέπνευσε το πρώτο του μυθιστόρημα, το *Web of the City*. Παρόλο που το πρώιμο έργο του Ellison κυριαρχούνταν από επιρροές από τους Norman Mailer και Joyce Carol Oates, συχνά παραβλέπεται από το λογοτεχνικό κατεστημένο, επειδή θεωρούνταν συγγραφέας επιστημονικής φαντασίας. Ο Ellison συχνά απέρριπτε τον όρο επιστημονική φαντασία – ο ίδιος ο ίδιος αυτοπροσδιοριζόταν ως *fantasist*– και πολλές από τις κλασικές του ιστορίες είναι φουτουριστικές παραβολές που αποκαλύπτουν τη φρίκη της χρήση της τεχνολογίας εις βάρος του ανθρώπου.

Αλλά τα στερεότυπα δεν υφίσταντο στις ιστορίες του Ellison. Είτε χάνονταν σε ένα απομακρυσμένο γαλαξία είτε σε ένα αποκλεισμένο διαμέρισμα μιας μεγαλούπολης, οι χαρακτήρες του συχνά μοιράζονταν μια παγκοσμίως αναγνωρίσιμη μοναξιά πέρα από το χρόνο και το χώρο. Σε αντίθεση με το φίλο του Ray Bradbury, ο Ellison σπάνια είχε μια αισιόδοξη άποψη για την επιστήμη και το μέλλον. Στα κλασικά *"I Have No Mouth, and I Must Scream"* and *"'Repent, Harlequin!' Said the Ticktockman"* οι άνθρωποι καταλήγουν να υπηρετούν την τεχνολογία αντί το αντίθετο.

Ο Ellison αναγνώριζε πάντοτε ότι οι άνθρωποι ήταν εύθραυστοι, εγωιστές και καταπιεσμένοι και η συχνά απεγνωσμένη συμπεριφορά τους – καθώς και η αιώνια επιθυμία τους και η αναζήτηση για λύτρωση και αγάπη – δεν θα άλλαζαν ποτέ, ανεξάρτητα από το πόσα ρομπότ και υπολογιστές θα αναλάμβαναν καθήκοντα. Πολλές από τις ιστορίες του έχουν ελάχιστα στοιχεία επιστημονικής φαντασίας. Αντιθέτως, αυτό που παραμένει στη μνήμη είναι η γκροτέσκ, συχνά βρώμικη πεζογραφία και η εντελώς μη συναισθηματική κοσμοθεωρία του Ellison που αναμιγνύεται με ακραίο και αγενές χιούμορ και απροσδόκητες αναλαμπές ψυχικής σύγχυσης.

Τέτοιες ακανθώδεις και διαχυτικές ιστορίες όπως *“In Lonely Lands”* και *“Adrift Just Off the Islets of Langerhans”* είναι περισσότερο πικάντικες παρά προφητικές. Ο Ellison πάει πίσω στο χρόνο, αλλά δεν καταφέρνει να συντηρήσει και να σώσει το παιδί που κάποτε ήταν στο *“One Life, Furnished in Early Foverty”*. Οι περισσότερες από αυτές τις ιστορίες έχουν συγκεντρωθεί στη συλλογή του 2001 *The Essential Ellison*. Οι άλλες συλλογές διηγημάτων περιλαμβάνουν τα *Deathbird Stories* (1975), *Strange Wine* (1978), *Angry Candy* (1988) και το *Slippage* (1997).

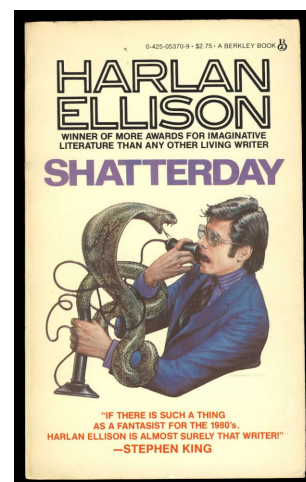
Ήταν επίσης ο συντάκτης των *Dangerous Visions* (1967 & 1972), δύο συλλογές που ενσωμάτωσαν τους πιο επιδραστικούς συγγραφείς sci-fi του Νέου κύματος. Για πολλά χρόνια, ο Ellison επέμεινε ότι θα κυκλοφορήσει τον τελικό και μεγαλύτερο τόμο στην τριλογία, *The Last Dangerous Visions*, αλλά το βιβλίο δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί.

Μερικές από τις καλύτερες πολιτικές γραφές του Ellison εμφανίζονται στις συλλογές δοκιμίων *The Glass Teat* (1970) και *The Other Glass Teat* (1975), μια σειρά από στήλες που έγραψε για το LA Free Press. Στήλες που προορίζονταν ως σαρδόνια τηλεοπτικά σχόλια, αλλά συχνά ξέφευγαν δημιουργώντας παράπλευρες ιστορίες: για τον Ρίτσαρντ Νίξον, τον πόλεμο του Βιετνάμ και τις περίεργες σεξιστικές κωμικές σειρές της εποχής.

Ο πικρός σαρκασμός του και η αδιάκριτη, πρωτο-πανκ ροκ προσέγγιση της πολιτιστικής κριτικής ήταν μια σημαντική επιρροή στους πρώιμους κύκλους της Νέας δημοσιογραφίας. Ο Ellison έγραψε τη δική του στήλη στη δεκαετία του '80 για την Εβδομαδιαία, "An Edge in My Voice" (που αργότερα συγκεντρώθηκε σε ένα βιβλίο του ίδιου τίτλου), μια σειρά από συζητήσεις στα οποία καυτηρίαζε την εποχή του Reagan, έγραφε

για τα δικαιώματα των γυναικών, παράλληλα με τις αναλαμπές των αγώνων στο τότε Χόλιγουντ.

Η επιρροή του Ellison, άμεσα και έμμεσα, στη μαζική κουλτούρα, ήταν πέρα από τις διάφορες ταινίες που έχουν πάρει τις ιδέες του. Οι μακροσκελείς τίτλοι του, όπως *"The Man Who Was Heavily Into Revenge," "Shattered Like a Glass Goblin" και "Objects of Desire in the Mirror Are Closer Than They Appear"* επηρέασαν απίστευτα πχ τον Morrissey. Ο τίτλος *"Lie Dream of a Casino Soul,"* από το Mark E. Smith των *"The Fall"*, ακούγεται ξεκάθαρα σαν τίτλος Harlan Ellison.

Ήταν ένας από τους πρώτους συγγραφείς επιστημονικής φαντασίας που κατανόησαν πραγματικά το rock & roll. Υπάρχει μια ρυθμική κίνηση σε ιστορίες όπως το *"Shatterday"* και το *"Pretty Maggie Moneyeyes"*. Κάποτε προσλήφθηκε για να γράψει μια ταινία που ποτέ δεν έγινε για τους Rolling Stones, που θα συνόδευε την τότε άγνωστη βρετανική μπάντα στην πρώτη περιοδεία τους στη Βόρεια Αμερική τον Ιούνιο του 1964. Ένα από τα μικρότερα (και πιο άγνωστα) πρώτα έργα του Ellison περιλαμβάνει το μυθιστόρημα *Spider Kiss* του 1961, σχετικά με την άνοδο ενός τραγουδιστή rockabilly που μοιάζει με τον Elvis.

Σε μια άλλη αντίθεση με τη σοβαροφανή εικόνα άλλων συγγραφέων sci-fi, ο νεότερος Ellison όχι μόνο έγραψε για το Playboy, αλλά ήταν και ο ίδιος ένας playboy με πολυάριθμες κατακτήσεις. Είχε τέσσερις σύντομους γάμους πριν παντρευτεί το 1986 με την Susan Toth, με την οποία έμειναν μαζί μέχρι το τέλος. Δυστυχώς η λογοτεχνική παραγωγή του Ellison έπεσε τα τελευταία χρόνια μετά από καρδιακή προσβολή το 1994 και ένα εγκεφαλικό επεισόδιο το 2014.

Συζητώντας για το θεό, ο Ellison είπε: «Στις ιστορίες μου, ο θεός είναι απλά μια πιασάρικη λέξη. Αυτό που πραγματικά σημαίνει είναι το σύμπαν. Και το σύμπαν δεν είναι ούτε καλοκάγαθο ούτε κακόβουλο. Απλά δεν με νοιάζει. ... Ο θεός είναι ένα μυθικό τοτέμ που εφεύραν οι άνθρωποι έτσι ώστε να έχουν κάτι που πιστεύουν ότι είναι μεγαλύτερο από τους εαυτούς τους. Τους δίνει κάτι που να κρατάνε μπροστά στο τεράστιο μέγεθος του σύμπαντος, υποθέτω. ... Όσο πιο πολιτισμένοι γίνουμε, τόσο λιγότερη ανάγκη έχουμε από τους θεούς, τόσο περισσότερο εμπιστευόμαστε τον εαυτό μας».

Με αφορμή τη δολοφονία της Kitty Genovese (που του ενέπνευσε το «The Whimper of Whipped Dogs»), είπε: «Αυτό που υποψιάζομαι ότι θα συμβεί είναι ότι θα συνεχίσουμε να πηγαίνουμε έτσι, κλιμακώνοντας και κλιμακώνοντας τους αγώνες μέχρι να καταρρεύσει το σύστημα. Αυτό γίνεται τώρα. Θα αποσυντεθεί σε κομμάτια, και θα επιταχυνθεί η κατάρρευση. Θα επιταχυνθεί μέχρι να μειωθεί το επίπεδο αστικοποίησης και το επίπεδο του πολιτισμού μας. Όχι ο ίδιος ο πολιτισμός με τη θετική του έννοια, αλλά η υπερφόρτιση του, αν θέλετε».

«Είμαστε ένα ιδιαίτερο είδος, εμείς οι *homo sapiens*», συνέχισε ο Ellison. «Μια, ας πούμε, κατώτερη μορφή ζωής, το *paramecium*, όταν καίγεται δεν θα πλησιάσει ξανά τη θερμότητα. ... Αλλά

συνεχίζουμε να κάνουμε τα ίδια λάθη ξανά και ξανά. Και απλά δεν μπορούμε να μάθουμε από τα λάθη μας. Και συνεχίζουμε όλο και πιο βαθιά μέσα στο λάκκο που σκάβουμε για τον εαυτό μας. Ως πότε;».

Προτεινόμενα (υποκειμενικά του γράφοντα):

Στα ελληνικά έχουν εκδοθεί ελάχιστα σε σχέση με τη συνολική παραγωγή του Harlan Ellison:

- **Δεν έχω στόμα αλλά πρέπει να ουρλιάξω**, εκδόσεις Απόπειρα (1991), αρκετά δυσεύρετο

- **Το Πουλί του θανάτου**, εκδόσεις Άγνωστη Καντάθ (2013). Μια από τις πιο διάσημες συλλογές Ε.Φ., ξανακοιταγμένα και εμπλουτισμένα με 3 καινούριες ιστορίες και έναν επίλογο του συγγραφέα.

- **Ο Πεντάχρονος Τζέφτυ**, εκδόσεις Παραπέντε (1996). Μια αλλόκοτη καθήλωση στην παιδική ηλικία η οποία γίνεται αφορμή για να πάρει η νοσταλγία τη φοβερή της εκδίκηση. Η ομορφιά αυτής της σύντομης ιστορίας του Έλison κόβει την ανάσα.

Στα αγγλικά (εκτός από τα προαναφερόμενα στα ελληνικά):

- **Web of the city**, το πρώτο βιβλίο του, αρκετά “σκληρό” και πρωτόλειο αλλά εξαιρετικό.

- **To Strange Wine**, ενδεικτικό της πνευματικής μαστοριάς του στο να αψηφάει τα διαφορετικά λογοτεχνικά είδη και να τα παίζει στα δάχτυλα.

- **“Repent, Harlequin!” Said the Ticktockman** (όλο αυτό σαν τίτλος ☹) δυστοπικό και σκοτεινό, ισάξιο κατα τη γνώμη μου με 1984 & Brave New World.

Και... οπωσδήποτε το

- **The Beast That Shouted Love at the Heart of the World**, συλλογή διηγημάτων, με το ομώνυμο να δεσπόζει με μια 3πλή παράλληλη αφηγηματική γραμμή και το εξαιρετικό “A boy and his dog” , που συμπεριλαμβάνεται (αξίζει να δείτε και την ομώνυμη ταινία).